

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemanje za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemanje pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insertate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 28. avgusta 1896.

Politiški oddelek.

Celjska gimnazija brez konca in kraja.

V sosedni Štajerski je sedaj najživahnejša volilna agitacija. Znamenito je pa pri tej agitaciji, da se o deželnih potrebah jako malo govori. Vsa agitacija se suče okrog dvojezične gimnazije v Celju. Ko bi le dolenještajerski Nemci govorili o tej stvari, bi jim ne zamerili, ker je s tem njih interes vsekako nekako zadet. Res, da se Nemcem niso vzele nobene pravice, kajti obdržali so svojo gimnazijo, ki ima še tudi toliko učencev, da se obdrži. Postavila se je pa meja ponemčevanja v gimnaziji. Če bi slovenski sinovi hodili v nemško gimnazijo, bi se mnogi ponemčili in tako pomnožili nemški naraščaj, nekateri bi pa padli in tako Nemcem naredili prostor. Brez renegatstva se dolenještajersko nemštvo dolgo držati ne bode moglo in če bode dosti slovenskih uradnikov, se tudi ne bode moglo ovirati slovensko uradovanje in delokrog nemščini se skrči. Tako se ne čudimo, če dolenještajerski Nemci vidijo v dvojezični gimnaziji za se neko nevarnost, če tudi Slovincem še na misel ne pride, da bi kakega Nemca poslovenili.

Gorenještajerski Nemci se pa gotovo nimajo od Slovincem ničesa bati in če se ondu govori o celjskem vprašanju, še s tem pač le dokazuje veliko sovraštvo Nemcev do slovenskih sodeželanov. Da politični vodje nemški ne ljubijo Slovincem, temu tudi še ne pripisujemo nobenega pomena. V svojem političnem delovanju našli so se tega sovraštva do nas. Bolje pomenljivo je pa, da zabavljanje proti Slovincem najde odmev mej narodom in to zabavljanje proti celjski gimnaziji pri Nemcih nekako vleče in da le s tem upajo nekateri nemški kandidatje zmagati. To je dokaz, da nemško prebivalstvo mrzi Slovence in to daje mnogo misliti.

V tem oziru nas zanimlje divja gonja, ki se je začela proti Kalteneggerju in nekaterim drugim konservativcem, ker niso dovolj nasprotovali dvojezični gimnaziji

v Celju. Če propadejo ti konservativni kandidatje, propali bodo jedino zaradi celjske gimnazije. Zato pa z nekako radovednostjo pričakujemo izida volitev.

Če propade pri volitvi Kaltenegger, bode to tudi gotovo uplivalo na razmere v deželnem zboru. Še tisti konservativci, ki pridejo v deželni zbor, se ne bodo več upali nikjer pokazati svoje naklonjenosti Slovincem, dobro vedoč, da jih to pripravi ob vsako zaupanje pri prebivalstvu. V tem slučaju bi Slovincem pač ne kazalo hoditi v deželni zbor, kajti bili bi ondu le predmet zasmehevanju.

To bi bil dokaz, da složno življenje in delovanje na Štajerskem ni več mogoče in Slovenci bi bili prisiljeni napenjati vse sile, da se odločimo od Gradca, od gorenještajerskih Nemcev, ki nas iz vsega srca sovražijo.

Pred vsem bi morali gledati, da se ločimo v onih ozirih, kjer nima govoriti deželni zbor. Deželni zbor se bi sprva gotovo ustavljal vsaki delitvi. To bi pa Slovincem ne smelo strašiti. Tem bolje bodo Nemci nam kazali svoje sovraštvo, tem odločneje moramo zahtevati narodno enakopravnost in to ne le od lokalnih, temveč tudi od centralnih deželnih oblastev v Gradcu.

Ko bodo gospodje v Gradcu videli, da slovenski del Štajerske jim naklada le dolžnost slovenskega uradovanja, bodo tudi jeli premišljati, bi li ne bila umestna ločitev.

Če bodo Nemci kazali tako odločno svoje nasprotje Slovincem, je potrebno, da jim Slovenci damo tudi dostojen odgovor. V narodnogospodarskem oziru iščimo pred vsem zveze s Slovani in izogibajmo se Nemcev. Blago, ki smo ga dosedaj dobivali iz Gradca, skušajmo dobivati ga od kod drugod. Samo če bomo v vsakem oziru se pokazali odločne, je upanje, da kaj dosežemo.

Štajerski Nemci v svojih oklicih naglašajo jedinstvo štajerske dežele. Toda baš s svojo nestrpnostjo proti Slovincem sami najbolje izpodkopujejo to jedinstvo. Če bodo z deželnimi pomočki pospeševali germanizacijo, potem se pač ni čuditi, ako se Slovenci ne morejo ogrevati za zeleno Štajersko in bolje teže v Ljubljano, kakor v nemški Gradec. Štajerski Nemci sami najbolje delujejo

za zedinjeno Slovenijo. Ko bi ta ideja mej Slovenci tudi se že pozabila, že Nemce skrbe, da se zopet oživi, ker so tako nestrpni, da tudi najzmernejši Slovenec pride do prepričanja, da dolgo Nemci in Slovenci ne moremo ostati brez škode za vsestranski napredki v jedni deželi združeni.

Politični pregled.

Volitve na Štajerskem. — Dne 17. t. m. je imelo „Slovensko Društvo“ zaupen shod v Mariboru in za bodoče volitve postavilo sledeče kandidate v kmetskih občinah: dr. Josipa Srneca in dr. Ivana Dečka za celjski, drž. posl. Franca Robiča in župnika Miho Lendovška za mariborski, dr. Jurtele za ptujski, veroučitelja dr. Medveda za breški, dr. Rosino za ljutomerski, Ivana Vošnjaka za šoštanjski okraj. Ker Miha Vošnjak, dr. Radey, župnik dr. Lipold in Jermau ne kandidujejo več, so se Miha Lendovšek, dr. M. Medved, dr. Rozina in Ivan Vošnjak postavili kot novi kandidati. Za tri mestne skupine se kandidati še le razglase, a zmagali ne bodo, ker se v mestih ni letos še nič agitovalo.

Na Štajerskem se sedaj vsa volilna agitacija suče okrog celjske dvojezične gimnazije. Narodni in liberalni Nemci uporabili so to stvar proti konservativni stranki zlasti proti Kalteneggerju. Poslanec Morre je celo zapretil, da bodo Nemci skrbeli, da deželni zbor ne bode mogel zborovati, ako bode Kaltenegger zopet voljen. Razsajali bodo, dokler Kaltenegger ne izstopi ali vlada zbora ne razpusti. Tega pa ne bodo storili. S tem bi od sebe odbacili veleposestnike in vlada bi bila proti njim prisiljena odločno postopati. Če pa vlada začne odločno postopati, lahko liberalcem izvije celo vrsto mandatov. Posebno v dolnještajerskih mestih bi zmagali Slovenci, ako bi le vlada ne podpirala Nemcev.

Na Koroškem so nemški nacionalci že v velikem strahu. V nobenem okraju se ne čutijo več varne. Konservativna stranka ima v vseh okrajih v kmetskih občinah upanje, da zmaga in spravi potem jednega svojca v deželni odbor. Celo v Celovcu hočejo konservativci postaviti svojega kandidata, ki pa pač ne bode zmagal proti županu gosp. Neunerju, ki bode kandidoval v imenu liberalnonarodnih Nemcev. Po našem mnenju konservativci malo preoptimistično sodijo položaj. V nemških krajih najbrž ne dosežejo kdo zna kacic uspehov. Tudi nemški konservativci tako odločno ne agitujejo kakor Slovenci, ki so samo minolo nedeljo imeli najst shodov. Vsi odborniki slovenskega političnega društva so bili odšli na shode. Nemce ta slovenska delavnost jako jezi.

Na Gorenjem Avstrijskem so narodni in liberalni Nemci se dogovorili: da bodo drug družega podpirali pri bodočih deželnozbornih volitvah. Postavili bodo v mestih in kmetskih občinah skupne kandidate. Posebnih uspehov zlasti na deželi ne bodo dosegli. Konservativno veleposestvo gorenjeavstrijsko je pa odklonilo kompromis z liberalci. V deželnem zboru bodo zastopali veleposestvo sami konservativci. Večino odločuje cerkveno veleposestvo. Za časa liberalnih vlad so liberalni veleposestniki v veleposestniški skupini vselej zmagali, ker se cerkveno posestvo ni vsprejelo v imenik volilcev te skupine. Pod Taaffejevo vlado se je vsprejelo cerkveno veleposestvo mej volilce in od tedaj imajo konservativci v gorenjeavstrijskem deželnem zboru zanesljivo večino.

Moravski liberalni in narodni Nemci so za bodoče volitve sklenili kompromis. Ta kompromis je pa vendar jako nezanesljiv in se morda še pred volitvami razbije. Časopisje obeh strank ga je začelo podkopavati. Liberalni listi so začeli praviti, da so nemškonarodni Nemci s tem priznali, da je treba tudi z židi složno živeti. Temu pa ugovarjajo nemškonarodni listi in zagotavljajo, da se njih stranka protisemitizmu ne odreče. Kompromis velja samo za deželnozbornih volitve.

Ta borba je pa zaradi tega pomenljiva, ker sedaj židje ne bodo marali dajati denarja za nemške agitacije. Liberalci so sklepajoč kompromis mislili, da s tem nekoliko zajeze protisemitizem. Njih listi sedaj naravnost pišejo, da zaradi tega kompromisa ne morejo razdirati prijateljstva z židi. Kompromis zatorej trajen biti ne more.

Rusija in Avstrija. — Včeraj, danes in jutri mudi se na Dunaju pri cesarju v posetih ruska carska dvojica. Na dvoru so tem povodom slavnosti Mesto je okrašeno. Občinski svet sam je v to žrtvoval 25 000 gld. Tudi posamezniki so se veliko prizadejali, da pokažejo avstrijsko prestolico čim lepšo mogočnemu vladarju ruskemu. Ta sestanek avstrijskega in ruskega cesarja, da si nima za podlago političnih motivov, je vendar velikega pomena za ohranitev evropskega miru.

Italija in Črnogora. — Zaroka črnogorske princezinje Helene z italijanskim prestolonaslednikom se je že oficijelno razglasila. Črnogorsko ljudstvo z veseljem pozdravlja to veselo vest, istotako tudi italijanski narod. Črnogorcem in Italijanom prijazni tuji listi laskavo pišejo o ti zaroki, drugače pišejo nasprotni listi. Ne more jim v glavo, kako more prestolonaslednik evropske velevlasti snubiti princezinjo jednega najmanjših vladarjev. Oni, katere boli, da ima Rusija tak vpliv v Evropi, kriče, da ta zveza nima političnega pomena, ker nočejo priznati ruske moči. Rzsodnejši politiki pa pripisujejo tej zaroki veliko važnost. Vedo namreč, da se je ta sklenila le iz zgolj političnih nagibov. Italija potrebuje pomoči Rusije. Da to pridobi za se, je sklenila zvezo s Črnogoro, varovanko Rusije.

Kreta. — Lepo vrsto tednov se gre na Kreti za sveto pravico kristijanom, a še zdaj je niso dosegli. Pa tudi nič še ne kaže, da bi kmalu prišlo do tega. Turčija se zanaša na nejednost velevlastij in ničesar ne ukrene v pomirjenje, vstahi pa zahtevajo koncesij, in ker istih ne dobe, divjajo dalje po otoku. Grška, ki bi si rada prilastila Kreto, se prav ne upa z vojsko pričeti, ima pač preslabo organizovano armado. Manjka ji denarja v to. Velevlasti se dogovarjajo mej seboj, kako napraviti konec nenormalnim razmeram, Turčija pa mirno čaka, kaj bo poslednja usoda vse zadeve. Da bi Turčija imela resno voljo napraviti red na Kreti, storila bi bila to že s početka. Ker pa ve, da bi potem ne mogla več tako za se žeti, se obotavlja z reformami. Ubogo ljudstvo pri tem trpi, velevlasti se pa mej seboj prepirajo, kako bi bilo zmedene razmere vravnati, da ne bi bila katera uelevlast prikrajšana.

Obrtnija.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

(Konec.)

XII. Zbornični tajnik poroča dalje, da je c. kr. okrajno glavarstvo v Kranju predložilo dve prošnji, v katerih jedni se prosi za ustanovitev čevljarske zadruge za sodni okraj tržiški in v drugi za ustanovitev zadruge, ki bi obsegala vse trgovce in obrtnike sodnega okraja tržiškega. Pri obravnavi dne 4. maja, odrejeni od c. kr. okrajnega glavarstva, zastopani so bili samo črevljarji, irharji, sedlarji in urarji. V sodnem okraju tržiškem je 21 mlinarjev in žagarjev, 8 kovačev, 29 črevljarjev, 4 kolarji, po klučarji in mizarji, 7 krojačev, 4 tesarji, 2 izdelovalca kočev, 2 sedlarja, 1 izdelovalec lesnih cvekov, 1 izdelovalec lodna, 9 pekov, 1 klobučar, 7 mesarjev, klavcev in vojeninarjev, 2 brivca, 6 usnarjev, 4 fužine za kose, 1 izdelovalec sukna, 1 dimnikar, 1 irhar, 2 zidarja, 2 urarja, 1 vrvar, 4 opekarji, 1 izdelovalec sode-vode in 74 trgovcev ter 47 gostilničarjev in krčmarjev, toraj skupaj 248 trgovcev in obrtnikov. Pri obravnavi bila je zbornica